

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД: ПРОВІДНА РОЛЬ ПЕДАГОГА У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОБЛІКОВЦІВ З РЕЄСТРАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДАНИХ

М. Л. Ростока,
*Інститут професійно-технічної освіти НАПН України,
м. Київ*

Поняття «компетентнісний підхід» набуло поширення на початку ХХІ століття у зв'язку з дискусіями щодо проблем та шляхів модернізації української освіти.

Досліджуючи проблему В. Пархомець визначає: «Поняття «компетентнісний підхід» увійшло у вжиток порівняно недавно у зв'язку із потребою вирішення шляхів модернізації вітчизняної освіти. Мета компетентнісного підходу – забезпечення якості освіти. Компетентнісний підхід – це пріоритетна орієнтація на цілі – вектори освіти: самовизначеність, здатність до навчання, самоактуалізація, соціалізація і розвиток індивідуальності» [4].

О. Овчарук стверджує, що «особливого значення сьогодні набуває так званий компетентнісний підхід, що розглядається багатьма системами освіти, як новий, такий, що впливає не тільки на саму структуру знань, а й на якість освіти в цілому» [3].

Н. Веселовська вважає, що саме компетентнісний підхід зможе привести у відповідність професійну освіту й потреби ринку праці, оскільки даний підхід пов'язаний із замовленням на освіту з боку роботодавців – тих, кому потрібен компетентний фахівець. А це можливо тільки тоді, коли освіта стає особливо значущою діяльністю учня. Компетентнісний підхід – це підхід, що акцентує увагу на результатах освіти, які визнаються вагомими за межами системи освіти, причому як результат розглядається не обсяг засвоєної інформації, а здатність людини діяти в різних проблемних ситуаціях [1].

Компетентнісний підхід реалізується у державних освітніх стандартах ПТО останнього покоління, які разом із кваліфікаційними вимогами, що дають характеристику професії й регламентують строки і форми навчання, спрямування і параметри змісту професійної діяльності робітника, включають ще й надпрофесійні (ключові) і професійні компетенції, якими має оволодіти випускник ПТНЗ протягом навчання. Цей підхід лежить в основі проектування ДСПТО та професійних стандартів нового покоління, а також має іншу термінологію і структуру.

Ряд вчених вказують на наявне протиріччя між зростаючими вимогами суспільства до рівня професійної компетентності фахівців ПТНЗ та існуючою практикою професійної підготовки учнів. Існує неймовірний дефіцит у педагогічних кадрах здатних забезпечити відповідний рівень професійної підготовки бухгалтерських кадрів, а саме обліковців з реєстрації бухгалтерських даних у ПТНЗ.

Безліч сертифікованих спеціалістів, які намагаються викладати курс професійної підготовки у професійно-технічному навчальному закладі, висококваліфікованих бухгалтерів, майстрів виробничого навчання, викладачів теоретичної підготовки тощо, стикаються з дійсністю: спеціаліст з бухгалтерії досвідчений, а з учнями не може знайти спільної мови через брак педагогічного та методичного досвіду (невідповідність викладача кваліфікації педагога). З іншого боку – педагог з великим стажем, а не достатньо володіє спеціальними професійними компетенціями через брак практичного бухгалтерського досвіду (невідповідність викладача, майстра виробничого навчання, кваліфікації бухгалтера) тощо. Тому є необхідність в оновленні ПТНЗ педагогічними кадрами відповідного професійного рівня через впровадження нових освітніх напрямів у вузівську професійну підготовку викладачів, які повинні спрямувати організацію своєї педагогічної діяльності на створення певних умов формування професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних.

У цьому контексті відомий сучасний філософ А. Тофлер, аналізуючи феномен трансформації сучасних суспільств, стверджує «Світ, який швидко утворюється від зіткнення нових цінностей і технологій, нових геополітичних відносин, нових стилів життя й засобів сполучення, вимагає абсолютно нових ідей і аналогій, класифікацій і концепцій» [5].

Дійсно й те, що трансформаційні явища відбуваються у всіх ланках професійної освіти та вимагають від педагогічного загалу відповідного переосмислення, мобільності та переорієнтації, інноваційного підходу до здійснення навчально-виробничого процесу. Трансформаційні процеси в освіті можуть протікати в різновекторних, незапланованих напрямках. Тому шлях розвитку може бути непередбачуваним та неоднозначним. Конструктивний вихід сучасної освіти з кризового становища засобом компетентісного підходу можливий за умови терапевтичної підтримки, яка спрямована на усвідомлення та прийняття цих процесів, а не ігнорування або боротьбу з ними [2]. Тим самим ми підтримуємо думку А. Ликової, яка досить глибоко пояснює: «Компетентісний підхід передбачає як формальні зміни, так і істотні змістовні трансформації. Це стосується ролі педагога, організації і змісту навчання, проектування програм, педагогічних технологій, методів оцінювання, сутності самостійної роботи учнів і студентів. Проте, педагог, який зорієнтований лише на трансляцію інформації та контроль пам'яті учнів, не готовий зрозуміти і оцінити глибинну сутність реформ. Крізь призму свого сприйняття, цінностей, досвіду, він тепер «формує компетенції», призначення яких не розуміє. В педагогічній свідомості змінилися лише «вивіски» (поняття). Тому найважливішим завданням є підготовка педагогів до реалізації компетентісного підходу. Важливу підтримуючу роль в цій підготовці може відіграти педагогічна терапія як посередник між зовнішніми стресогенними інноваційними впливами та внутрішнім світом суб'єктів педагогічної взаємодії. Практика свідчить про неспроможність реформ, які йдуть всупереч з цілісним педагогічним процесом, внутрішніми

механізмами розвитку, адаптивними можливостями людини. Насадженням «зверху» неадаптованих, спорадичних інновацій, які незрозумілі та неприйнятні педагогами, не можливо підвищити якість освіти «зсередини». Воно лише виснажує освітні ресурси, підвищує «енергетичну» платню за освіту, що відображається на погіршенні здоров'я педагогів, учнів та їх батьків. Не вміючи адаптуватися до нових вимог, не усвідомлюючи цілі власної діяльності, багато педагогів продовжують автоматично застосовувати традиційні, раніше успішні для них шаблони, все більше відриваючись від реальності» [2]. Такий консерватизм та ригідність є відомими «побічними» ефектами педагогічної професії, та водночас, засобом боротьби з перевантаженнями, відгуком на «шок майбутнього» [5].

Отже, нині пріоритетним завданням професійної освіти є визнання провідної ролі педагога-новатора у формуванні професійної компетентності майбутніх обліковців з реєстрації бухгалтерських даних та оцінка його готовності до реалізації компетентісного підходу у ПТНЗ. А значить є необхідність ліцензувати нові напрями у підготовку педагога професійного навчання бухгалтерської справи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веселовская Н. С. Компетентностный подход в образовании – основа подготовки высококвалифицированного специалиста. – М.: Педагогическое Общество России, 2002. – 352 с
2. Ликова В. А. Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. № 6 (14). Терапевтичний супровід реалізації компетентісного підходу в освіті
Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>
3. Овчарук О. В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти // Журнал «Директор школи. Україна». – Видавництво "Плеяди". — № 3–4 (2005). – С. 4 – 33.

4. Пархоμεць В. О. (2010) Компетентісний підхід як чинник модернізації змісту підготовки економістів. ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (50). pp. 194-199.
5. Тоффлер А. Футурошок /Алвин Тоффлер// СПб.: Лань, 1997. – 464 с.